

IZBOR RIMSKOG PRVOSVEĆENIKA – PAPE

*(Vodič kroz sedesvakanciju i konklave
za medijske suradnike)*

Prema najavi Svetog Oca Benedikta XVI. u četvrtak, 28. veljače u 20 sati za Katoličku Crkvu nastaje stanje poznato pod nazivom sedesvakancija

(prazna stolica, tj. vrijeme od papine smrti ili odreknuća do izbora novoga pape).

Prema dokumentu konstitucije *Universi dominici gregis* pape Ivana Pavla II., kojeg Benedikt XVI. nije mijenjao, već samo dopunio dodajući da izbor Svetog Oca mora biti izvršen dvotrećinskom većinom (do sada je nakon nekoliko krugova papa mogao biti izabran polovicom plus jedan glas), konklave saziva Dekan Kardinalskog zbora nakon što je nastupila *sedesvakancija*. Pošto se utvrdi da je Sveta Stolica prazna, sve službe Rimske kurije prestaju, osim službe kardinala Kamerlenga (hrv. komornika).

Od 20:01 sati 28. veljače 2013. godine Kardinalski zbor ima vlast koju mu predviđa pravo.

Vlast kardinalskog zbora

Dok je Apostolska Stolica prazna, Kardinalski zbor nema nikakve ovlasti ili jurisdikcije u pitanjima koja su pripadala Vrhovnom svećeniku dok je bio na životu ili vršio dužnosti svoje službe. Sva ta pitanja moraju ostati isključivo pridržana za budućeg Prvosvećenika. Pod pojmom Kardinalskog zbora prema Zakoniku crkvenog prava Kanonu. 350 treba razumjeti sva **tri reda kardinala**:

- a) kardinali biskupi,
- b) kardinali prezbiteri,
- c) kardinali đakoni.

Svi oni čine Kardinalski zbor bez obzira na dob (Kardinalski zbor kao cjelina). Kardinalskom zboru se povjerava vlast po pravu koje dopušta ova Konstitucija.

Za vrijeme kad je Apostolska Stolica prazna, papinska primatska vlast ne prelazi na Kardinalski zbor, nego miruje. **U apostolskoj Konstituciji, vlast koja se povjerava Kardinalskom zboru tiče se isključivo triju vrsta poslova:**

- a) obavljanje redovitih poslova upravljanja Crkvom,
- b) obavljanje poslova koji se ne mogu odgoditi,
- c) obavljanje poslova koji su nužni za izbor rimskog Prvosvećenika.

Ove poslove Kardinalski zbor treba obavljati u propisanom obliku. Ako se dogode poslovi koji *ne trpe odgodu*, što znači da su okolnosti nekog slučaja takve da primoraju na donošenje brzog rješenja, Konstitucija, predviđajući takve mogućnosti, određuje da procjenu hitnosti slučaja i način njegova rješavanja donosi Kardinalski zbor većinom glasova nazočnih kardinala. Kardinalski zbor ne može vršiti ono što prema zakonu ili običaju pripada rimskom Prvosvećeniku, uključujući i mijenjanje odredaba Konstitucije o izboru pape. Kardinalskom zboru pripada u Crkvi samo ona vlast koja mu daje posebno pravo.

Mjerodavno tumačenje Konstitucije za vrijeme dok je stolica prazna

Ivan Pavao II., pretpostavljajući da bi se mogle pojaviti neke dvojbe u odnosu na smisao nekih odredaba u Konstituciji, ili na način njezine primjene, **dao je ovlast Kardinalskom zboru da riješi dvojbe te protumači nejasna i sporna mjesta**. Svaka takva i slična pitanja, izuzev samog izbornog čina, Kardinalski zbor ima ovlast riješiti odlukom većine nazočnih kardinala. Prema tome, apsolutno se isključuje mogućnost izmjena odredaba koje se tiču izbornog čina, čak i onda kada bi u njima postojala kakva dvojba, već se one moraju primijeniti takve kakve jesu. Kardinalski zbor na svojim općim sjednicama jedini je mjerodavni tumač odredaba koje su sadržane u Konstituciji. Tumačenje dvojbi Kardinalski zbor rješava glasovanjem, a za valjanu odluku, tj. tumačenje, traži se pristanak većine okupljenih članova.

Vrste kardinalskih skupština

Opće skupštine. U njima sudjeluju svi kardinali koji nisu opravdano spriječeni. Opće skupštine se održavaju prije ulaska u konklave.

Skupštine kardinala izbornika. U njima sudjeluju samo oni kardinali koji su u konklavama. Prema tome, kada počne izbor, mjerodavnost s opće pravne skupštine prelazi na skupštinu kardinala izbornika.

Posebne skupštine. Njih čine kardinal Komornik i po jedan kardinal Izbornik iz svakog od tri kardinalska reda koji se putem ždrijeba izabiru za Komornikove pomoćnike. Ta služba kardinala pomoćnika traje tri dana, a nakon isteka trećeg dana, ždrijebom se biraju nova trojica kardinala. Na posebnim skupštinama kardinala kojima predsjedava kardinal Komornik,

rješavaju se samo pitanja od manje važnosti koja se svakodnevno pojavljuju. Ono što je odlučeno, riješeno ili odbijeno na jednoj posebnoj skupštini, ne može biti opozvano, promijenjeno ili dopušteno na drugoj.

Opće skupštine održavaju se u apostolskoj palači ili na drugom prikladnom mjestu gdje odluče kardinali. Njima **predsjeda Dekan Kardinalskog zbora**, a u slučaju odсутnosti ili zakonite spriječenosti, zamjenjuje ga prodekan zbora. Ako jedan od njih ili obojica nemaju pravo izbora (zbog navršениh 80 godina života), zboru kardinala izbornika u konklavama predsjeda po dobi najstariji kardinal izbornik.

Povjerenstvo za pripremu doma sv. Marte i Sikstinske kapele

Povjerenstvo sastavljeno od kardinala Komornika, kardinala koji obnaša službu Državnog tajnika i predsjednika Papinskog vijeća za Državu Vatikanskog Grada, dužno je pripremiti prostorije u domu sv. Marte za smještaj kardinala izbornika za vrijeme konklava. Oni se također moraju pobrinuti za prikladan smještaj onih koji će imati povjerene službe u konklavama: tajnika konklava, ceremonijara, ispovjednika te drugih osoba kojima će biti povjereni poslovi posluživanja kod stola i čišćenja prostorija. Dužni su također urediti Sikstinsku kapelu kako bi se izbor mogao odvijati.

Biranje dvojice klerika za nagovor ispred kardinala

Opća skupština imenuje dvojicu klerika *provjerena znanja, mudrosti i prokušana morala* koji će kardinalima održati po jedno opsežno razmatranje *o problemima Crkve u tom trenutku i o prosvijetljenom izboru novog Prvosvećenika*. Prvo predavanje je prije ulaska u konklave, a drugo odmah nakon ulaska prije nego što ravnatelj Papinskih bogoslužnih slavlja zapovijedi: *Extra omnes!* (Neka svi koji ne vrše dužnost izbornika napuste prostoriju).

Službe za vrijeme sedesvakancije

Za vrijeme dok je Apostolska Stolica prazna, Rimskoj kuriji prestaju sljedeće službe: Kardinalu državnom tajniku, kardinalima prefektima i predstojnicima nadbiskupima koji vode pojedine urede te svim članovima ureda. Od toga su izuzeti kardinal Komornik Rimske Crkve, i Veliki Pokorničar koji nastavljaju vršiti redovite poslove predlažući Kardinalskom zboru ono o čemu bi trebali inače izvijestiti Vrhovnog svećenika. Osim toga, za vrijeme dok je

Apostolska Stolica prazna ne prestaje služba kardinalu Generalnom Vikaru Rimske biskupije, kardinalu Nadprezbiteru vatikanske bazilike, i Generalnom Vikaru Države Vatikanskog Grada. Zamjenik u državnom tajništvu, tajnik za odnose s državama i tajnici ureda Rimske kurije zadržavaju ravnanje tim službama te su odgovorni Kardinalskom zboru. Oni vrše samo redovite poslove. Ne prestaje služba papinskim izaslanicima, kao ni ovlasti koje su s tom službom povezane. Ne prestaje također služba Pročelnika Apostolske milostinjarne.

Nakon što je Stolica prazna, kardinal Komornik dužan je zapečatiti papine privatne prostorije, treba službeno obavijestiti kardinala Generalnog Vikara Vatikanskog Grada koji tu vijest treba posebnim dokumentom objaviti rimskom puku.

Komorniku je uz pomoć trojice kardinala pomoćnika povjereno upravljanje dobrima i vremenitim pravima Svete Stolice, a za upravljanje mora uvijek imati za pojedine stvari pristanak Kardinalskog zbora.

Dekan Kardinalskog zbora dužan je vijest o praznoj Stolici priopćiti svim kardinalima i istodobno ih pozvati na skupštine zbora koje su predviđene konstitucijom.

O apostolskoj konstituciji *Universi dominici gregis*

Sam dokument govori o:

- a) mjestu izbora,
- b) osobama koje su onamo pripuštene radi službe,
- c) početku čina izbora,
- d) čuvanju tajne o svemu što se odnosi na izbor,
- e) provođenju izbora,
- f) onome što treba poštovati, a što izbjegavati kod izbora rimskog prvosvećenika,
- g) prihvaćanju izbora, oglašavanju i početku službe novog pape.

Tko ima pravo izbora?

Pravo izbora imaju svi kardinali koji nisu napunili 80 godina života dok je papa bio živ, tj. dok nije nastupila prazna stolica (*sedesvakancija*). U slučaju da neki kardinal napuni 80 godina za vrijeme prazne Stolice, ulazi u konklave i ima pravo glasa, tj. sudjeluje u izboru pape. Konstitucijom je utvrđeno da ne smije biti veći broj izbornika od 120. O tome razmišlja

sam papa za vrijeme svog života dok postavlja i imenuje kardinale. Dokumentom je određeno da pravo izbora pape imaju i oni kardinali koji bi bili samo imenovani i njihova imena su bila objavljena na konzistoriju, pa čak i onda ako im još ne bi bio predan kardinalski biret i prsten ili ako još nisu položili kardinalsku prisegu, ipak, pod uvjetom da nisu navršili 80. godinu života do trenutka *sedesvakancija*. Stoga kada papa objavi pred Kardinalskim zborom ime nekog kardinala, on postaje pravovaljani kardinal izbornik. Stoga kardinal *impectore* nema pravo izbora pape, pa čak i onda kada bi privatno bilo poznato njegovo ime. Kardinali koji su u zakonitom kanonskom postupku svrgnuti ili oni koji su se odrekli kardinalske časti, a čije odreknuće je prihvatio rimski Prvosvećenik, nemaju pravo izbora pape. U slučaju trajanja postupka kanonskog svrgnuća, za vrijeme kojega je uslijedila *sedesvakancija*, kardinali imaju pravo izbora. U trenutku kada Apostolska Stolica postane prazna, Kardinalski zbor postaje nedodirljiv u odnosu na broj izbornika i na aktivno pravo glasa kardinala.

Tko saziva konklave?

Dekan Kardinalskog zbora ili kardinal kojega dekan ovlasti, dužan je pozvati sve kardinale izbornike da dođu na mjesto koje je za taj čin određeno. Njegovom pozivu snagom svete poslušnosti dužni su pokorno se odazvati svi kardinali izbornici, osim ako su spriječeni bolešću ili kakvom velikom zaprekom. U ta dva slučaja (bolest ili zapreka) dužni su predati dokumentaciju o prihvaćanju koje odlučuje Kardinalski zbor.

Vrijeme sazivanja i održavanja konklava

Konstitucija određuje primjereno vrijeme čekanja. Određeno je da nazočni kardinali, a time se misli na one koji imaju boravak u Rimu, kao i one koji su se zatekli u Rimu, moraju petnaest dana čekati odsutne kardinale izbornike, računajući od dana kada je Apostolska Stolica postala zakonito prazna. Kardinalski zbor može, ako za to postoje teški razlozi, trenutak početka izbora pomaknuti za nekoliko dana, ali ne više od dvadeset od trenutka ispražnjenja Stolice.

U slučaju kašnjenja Kardinala izbornika

U slučaju da neki od kardinala Izbornika zakasni te pristigne kada je izbor već u tijeku (a to znači nakon već započetog izbora, ali prije nego je novi papa izabran), on treba biti pripušten izboru bez ikakvih posebnih uvjeta. Kasni dolazak kardinala izbornika nema utjecaje na dotadašnji tijek izbora, a od svog dolaska nadalje on ima sva ista prava i dužnosti kao i ostali kardinali. Nijedan kardinal Izbornik ni iz kakvog razloga ili pretpostavke ne može biti isključen iz aktivnog ili pasivnog izbora. Svaki kardinal izbornik koji bi, bez zakonitog razloga, odbio ući u Vatikanski Grad kako bi sudjelovao u izboru ili nakon što su izbori počeli odbio ostati kako bi ispunio svoju izborničku dužnost, gubi pravo ponovnog ulaska u konklave i aktivno pravo glasa. Kardinali izbornici bi tada trebali nesmetano nastaviti glasovanje bez njega.

U slučaju napuštanja konklava

Posve je drugačiji postupak kada bi neki kardinal izbornik bio prisiljen izaći iz Vatikanskog Grada zbog bolesti ili nekog drugog teškog razloga. U slučaju da kardinal Izbornik u slučaju bolesti mora napustiti mjesto izbora, njegova odustnost ne utječe na daljnji tijek izbora, pa izbor treba nesmetano nastaviti. Međutim, kada bi se kardinal izbornik nakon što je ozdravio ili se bolje osjećao, htio ponovno vratiti u konklave, treba mu to dopustiti. Slično bi trebalo postupiti kada kardinal Izbornik izađe iz Vatikanskog Grada zbog teškog razloga koji odobri većina izbornika. U oba slučaju ponovnog vraćanja u konklave, izbornici nastavljaju izbor tamo gdje se nalaze. Zakonito odobreni izlazak iz konklava (od skupštine kardinala izbornika), ne oduzima pravo ponovnog povratka u konklave, a time ni aktivno pravo glasa.

Smještaj kardinala (dom sv. Marte) i mjesto održavanja konklava (Sikstinska kapela)

U domu sv. Marte unutar Vatikanskog Grada u trenutku određenom za početak izbora svi kardinali izbornici moraju imati prikladan smještaj. Novi smještaj u domu sv. Marte koji je predviđen za sve izbornike, sastoji se od radne sobe, spavaće sobe, kapelice i kupaonice. Do ulaska u dom sv. Marte apartmani koji su kardinalima dodijeljeni izvlačenjem zapečaćeni su. Mjesto izbora Rimskog prvosvećenika je Sikstinska kapela, a prebivalište kardinala izbornika je dom sv. Marte. Jedna od druge udaljena su jedan kilometar, a

kardinali se prevoze autobusom ili hodaju (po vlastitom izboru). Zamjenik u državnom tajništvu mora se posebno pobrinuti da se u tom dijelu nitko se ne približi kardinalima izbornicima.

Zabrana komuniciranja

Od samog početka izbora sve do javnog objavljivanja novoizabranog pape, kardinali izbornici moraju se suzdržati od izmjene pisama, telefoniranja, i bilo kojeg drugog načina uspostavljanja veze s osobama izvan konklava.

Uz to opće pravilo uvedena su dva izuzetka:

- a) prvi se odnosi na okolnosti velike potrebe kada dopuštanje za neki od načina uspostave veze izvan konklava može dati posebna sjednica kardinala kojoj je na čelu kardinal Komornik;
- b) drugi izuzetak se odnosi na kardinala Velikog Pokorničara, kardinala Generalnog Vikara Rimske biskupije i kardinala Rektora vatikanske bazilike koji su mogli biti u vezi sa svojim uredima, samo nakon što im je posebna kardinalska skupština na čelu s Komornikom priznala prijeku potrebu i žurnost te komunikacije.

Druge osobe u konklavama

Osim kardinala izbornika u konklave se pozivaju još neke osobe radi potrebe izbornika ili radi službi povezanih s izborom.

U konklave ulaze: tajnik Kardinalskog zbora, ravnatelj Papinskih bogoslužnih slavlja, dvojica ceremonijara, dvojica redovnika članova papinske sakristije i klerik pomoćnik kardinala dekana.

Tajniku Kardinalskog zbora se u konklavama povjerava služba tajnika izbornog tijela. Ravnatelj Papinskih bogoslužnih slavlja, kojemu pomažu ceremonijari i redovnici članovi papinske sakristije pozivaju se u konklave radi pomoći oko bogoslužja koje je povezano s izborima i nekih radnji prije izbornog čina. Kardinal Dekan ili onaj koji ga zamjenjuje izabire jednog klerika koji mu pomaže u vršenju službe.

Također je predviđeno da u konklave treba uzeti nekoliko redovnika koji su na raspolaganju za ispovijed na različitim jezicima, te dvojicu liječnika koji će pružiti zdravstvenu

pomoć bude li trebalo. Sve ovdje navedene osobe koje u konklave ulaze s naslovne službe duhovne ili zdravstvene skrbi, radi posluživanja kod stolova ili čišćenja, moraju imati prethodno odobrenje kardinala komornika i trojice njegovih pomoćnika.

Svaki njihov doticaj s kardinalima izbornicima mora ostati strogo u okvirima službe koja im je povjerena.

Prisega o čuvanju tajne osobama koje ulaze po službi u konklave

Sve osobe koje ulaze u konklave obavezne su na strogo čuvanje tajne o svemu što su na bilo koji način od bilo koga saznale o izboru ili davanju glasova kod izbora. Tu tajnu su dužni čuvati pred svima onima koji ne pripadaju zboru kardinala izbornika. Prije početka provođenja izbora dužni su položiti prisegu o čuvanju tajne, a prije polaganja prisege svi moraju biti upoznati s njezinom važnošću i dosegom.

Prisega se sastoji od tri dijela: obećati i prisegnuti da će zauvijek držati potpunu tajnu u odnosu na sve što se neposredno ili posredno tiče glasovanja i broja glasova za izbor vrhovnog svećenika. Od toga mogu biti oslobođeni samo izričitim dopuštenjem novog Prvosvećenika ili njegovih nasljednika. Priseže se da će se uzdržavati od upotrebe bilo kakvih sredstava za upotrebu ili prijem glasa ili snimanje slika kojima bi se omogućilo iznošenje vijesti koje se tiču onoga što se za vrijeme izbora događa unuta prostora vatikanskog grada, a posebno onog što se tiče samog izbora. Da je svjesna kazne koja joj prijete u slučaju kršenja prisege, a koje će budući vrhovni svećenik u suglasju s odredbama kanona 1399 primijeniti tako da bude smatrao prikladnim (kažnjavanje pravednom kaznom). Polaganjem ruke na evanđelje riječima: „Tako mi Bog pomogao i ova sveta evanđelja koja svojom rukom dotičem“. Prisegu polažu pred kardinalom komornikom ili drugim kardinalom kojeg je on ovlastio te u nazočnosti dvojice ceremonijara na način da je glasno izgovaraju i na kraju pismeno potpišu.

Početak izbornog čina

Dana kada započinju konklave, u prije dogovoreni prijepodnevi sat, kardinali izbornici se okupljaju u bazilici sv. Petra u Vatikanu kako bi sudjelovali na svečanom euharistijskom slavlju za dobro biranje pape. Na misu trebaju biti pozvani svi kardinali, i oni

koji nemaju pravo izbora, zatim: biskupi, prezbiteri i đakoni, članovi posvećenog života te svi vjernici koji dođu u Rim, sjedinjeni u molitvi za novoga papu. Misu predvodi Dekan Kardinalskog zbora ili onaj tko ga zakonito zamjenjuje, istoga dana kada se proslavi misa za izbor novoga Svetoga Oca, u određeno vrijeme kardinali izbornici sastaju se u kapeli Paulina u apostolskoj palači gdje se pripremaju za svečani ophod (kardinali izbornici latinskog obreda odjeveni su u talar, moncet, pojas, roketu i biret).

Obrede ulaska u konklave predvodi kardinal Dekan, a započinje ga predodređenom uvodnom molitvom. U ophodu se pjevaju litanije svih svetih i kreću prema Sikstinskoj kapeli. U ophodu đakon svečano nosi knjigu evanđelja, ulaskom u Sikstinsku kapelu kardinali izbornici zauzimaju svoja mjesta koja su za svakoga od njih označena. Đakon postavlja evanđelje na prikladno mjesto koje je pripravljeno na kojem treba ostati do izbora rimskog Prvosvećenika. Kada sudionici ophoda ispjevaju litanije do kraja, kardinal dekan, koji za to vrijeme stoji za oltarom u Sikstinskoj kapeli, započinje pjevati himan „O, dođi, Stvorče, Duše Sveti“. Nakon što ispjevaju himan, kardinal Dekan moli završnu molitvu koja je obredom predviđena. Nakon obreda kardinali izbornici trebaju položiti prisegu u nazočnosti onih koji su sudjelovali u svečanom ophodu. Prema Konstituciji, kardinali polažu prisegu: „Obećajem, obvezujem se i prisežem da ću vjerno i svjesno obdržavati sve odredbe koje se nalaze u apostolskoj konstituciji“. Zatim obećaju, obvezuju se i prisežu da će se, ako netko od njih bude izabran za rimskog Prvosvećenika, zauzeti za vjerno vršenje petrovske službe pastira sveopće Crkve, te da će potvrditi i hrabro braniti duhovna i vremenita prava, kao i slobodu sveopće Crkve. U trećem dijelu prisege kardinali osobito obećaju i prisežu da će s najvećom vjernošću obdržavati tajnu o svemu što se tiče izbora, događanja na mjestu izbora i broju glasova. Zatim prisežu da tu tajnu neće prekršiti bilo za vrijeme, bilo nakon izbora rimskog Prvosvećenika, osim u slučaju ako im Prvosvećenik izrazito dopusti. Propisanu prisegu glasno čita kardinal Dekan ili onaj koji ga zakonito zamjenjuje pred svim kardinalima izbornicima. Nakon toga svaki kardinal Izbornik prema redu prvenstva osobno polaže prisegu javno izgovarajući „I ja N. kardinal N., obećavam, obvezujem se i prisežem“, a zatim stavlja ruku na knjigu evanđelja koju svakom kardinalu pridržavaju ceremonijari i dodaje: „Tako mi Bog pomogao i ova sveta evanđelja koja svojom rukom dotičem“.

Zatvaranje konklava, nagovor izabranog klerika, početak glasovanja

Nakon što svi kardinali izbornici polože prisegu, ravnatelj Papinskih bogoslužnih slavlja zapovijeda: „*Extra omnes*“, što znači da svi koji ne pripadaju konklavama odmah moraju napustiti Sikstinsku kapelu. U kapeli ostaje, uz kardinale samo ravnatelj Papinskih bogoslužnih slavlja i duhovnik koji je već ranije izabran, a koji će kardinalima izbornicima održati duhovni nagovor. Nakon završenog nagovora, duhovnik i ravnatelj napuštaju Sikstinsku kapelu i na sva vrata Sikstinske kapele postavljaju se stražari kako nitko ne bi mogao ući.

Kada kardinali ostanu sami u Sikstinskoj kapeli, Dekan Kardinalskog zbora im se obraća s pitanjem: „Može li se proslijediti s izborom i pristupiti izbornom činu, ili treba razjasniti još neke moguće dvojbe što se tiče odredaba i načina izbora koji je propisan konstitucijom?“ Ako bi postojale kakve dvojbe, kardinali otklanjaju raspravu. Ako ne postoje dvojbe, pristupa se izbornom činu na propisan način. Svoj pristanak za pristupanje izboru kardinali daju glasovanjem pri čemu je potrebna apsolutna većina. Tog popodneva obavlja se samo jedno glasovanje. Kardinali zaključuju tu skupštinu nakon glasovanja molitvom Blaženoj Djevici Mariji „Pod tvoju obranu se utječemo“.

Kardinalima izbornicima za vrijeme konklava zabranjeno je komuniciranje izvan konklava, primanje i slanje tiska, praćenje elektroničkih sredstava društvenog priopćavanja, unošenja i korištenja nekih tehničkih sredstava. U konstituciji se također naređuje da su kardinali izbornici pod teškom obvezom vlastite savjesti dužni čuvati tajnu o svemu i nakon obavljena izbora novog Prvosvećenika, te ih se podsjeća da tu tajnu nije dopušteno prekršiti ni na koji način, osim ako za to ne dobiju posebno izričito dopuštenje samog Prvosvećenika.

Provođenje izbora

Kao jedini zakoniti oblik zbora rimskog Prvosvećenika određuje se izbor tajnim glasovanjem u kojemu svaki kardinal izbornik osobno daje svoj glas. Da bi glasovanje bilo ostvareno popotrebna je dvotrećinska mjera prisutnih kardinala izbornika. To znači: ako je prisutno 120 kardinala, 80 glasova dovoljno je za valjani izbor rimskog Prvosvećenika. U slučaju prisutnosti 118 kardinala, 78 plus 1, to znači 79 glasova.

Dnevni raspored glasovanja i bogoslužja

Nakon ulaska u konklave i izvršenog jednog glasovanja, kardinali se povlače u molitvu i odmor. Sljedećeg dana konklava, kardinali izbornici trebaju izvršiti dva glasovanja prijepodne i dva glasovanja poslijepodne. Početak prijepodnevni i poslijepodnevni glasovanja mora biti svakog dana u isto vrijeme. Kardinali u konklavama započinju dan zajedničkim euharistijskim slavljem u kapeli u domu sv. Marte ili u Sikstinskoj kapeli. Predvođeni ravnateljem Papinskih bogoštovnih slavlja zajednički mole jutarnju iz časoslova, a u odgovarajuće popodneвно vrijeme i večernju. Neposredno prije glasovanja zajednički slave službu riječi i mole druge molitve koje su predviđene.

Način glasovanja, tijek glasovanja i izbornih radnji

Izborna radnja sastoji se od tri temeljna dijela:

- 1) predglasovanje,
- 2) tajno glasovanje;
- 3) radnje poslije glasovanja.

Predglasovanje se sastoji od tri dijela:

1) pripreve i podjeljivanje glasovnica (glasovnice moraju biti pravokutnog oblika, u gornjem dijelu polovice ispisane su riječi „*Eligo in summum pontificem*“ (Biram kao/za Vrhovnog svećenika...), a na donjem dijelu predviđeno je mjesto za kandidata, izražene su tako da se mogu presavinuti samo na pola); 2) određivanje pomoću ždrijeba trojice brojitelja glasova, trojice provjeritelja glasova i trojice bolesničara (u slučaju ako je neki kardinal bolestan i leži u domu sv. Marte, ide se k njemu po glas); 3) određivanja ždrijebom drugih kardinala za te službe ako su oni koji su izvučeni bolesni ili spriječeni.

Tajno glasovanje sastoji se od tri dijela:

- 1) polaganje glasovnica u urnu,
- 2) miješanje i brojenje glasovnica;
- 3) prebrojavanja glasova.

Kako kardinali glasuju?

Nakon što su svi kardinali izbornici ispisali ime kandidata na glasovnicu i presavili je na pola, donose svoju glasovnicu jedan po jedan prema redu prvenstva do oltara na način da je drže u uzdignutoj ruci kako bi je svi vidjeli. Uz oltar stoje brojitelji glasova, a na oltaru se nalazi urna prekrivena pliticom. Kada dođe do oltara, na glas izgovara propisani obrazac prisege da je svoj glas dao onome koga po Božjom providnošću smatra da treba biti izabran. Zatim polaže svoju glasovnicu u urnu. Prvi prebrojitelj uzima urnu i protrese ju kako bi se izmiješali glasovi. Odmah nakon toga posljednji prebrojitelj pristupa brojenju glasova kako bi utvrdio podudara li se broj glasova s brojem izbornika kardinala. Ako odgovara, odmah se prebrojavanje nastavlja. Ako ne bi odgovaralo, glasovi se odmah pale i pristupa se ponovnom glasovanju. I ovo glasovanje se računa kao da ga nije niti bilo. Treća radnja tajnog glasovanja sastoji se od prebrojavanja glasova. Stol za prebrojavanje glasova mora biti smješten ispred oltara u Sikstinsoj kapeli. Prebrojavanje vrše brojitelji glasova koji sjede za stolom tako da su licem okrenuti prema kardinalima kako bi bilo sve vidljivo. Prvi prebrojitelj glasova uzima prvu glasovnicu, otvara je i vidi koje je ime na njoj napisano. Zatim je daje drugom prebrojitelju, koji također pogleda koje je ime na njoj napisano i predaje trećem prebrojitelju, a treći prebrojitelj razgovjetno i glasno izgovara ime i prezime napisano na glasovnici. Kako bi svaki izbornik mogao pribilježiti glas na ranije pripremljenom papiru koji se nalazi ispred njih, a treći prebrojitelj upisuje na službeni list koji stoji na stolu za prebrojavanje. Nakon što pročita i zapiše ime s glasovnice, treći prebrojitelj iglom probuši glasovnicu na mjestu gdje je napisana riječ *Eligo* te je tako naniže na konac kako bi se sigurnije sačuvalo. Tako učini sa svim glasovnicama te na kraju sveže čvor s jedne i s druge strane. To se zove vijenac glasovanja koji se odlaže u praznu urnu i stavlja se na jednu stranu stola.

Radnje nakon glasovanja sastoje se od tri čina:

- 1) brojanje glasova,
- 2) provjera glasova,
- 3) spaljivanje glasovnica.

Pristupa se zbrajanju kojim se utvrđuje koliko je koji kandidat dobio glasova kod izbora. Ako je netko dobio dvije trećine, onda je postignut valjani kanonski izbor rimskog Prvosvećenika. Ako nitko ne dobije dvije trećine glasova, papa nije izabran i izbori će se nastaviti. Kardinal Komornik dužan je zapisati rezultat svakog glasovanja jer će na kraju izbora trebati sastaviti cjelovito izvješće. Nakon izvršene provjere, posljednji kardinal Đakon otvara vrata Sikstinske kapela kako bi u nju ušli tajnik Kardinalskog zbora i ceremonijari. Oni, zajedno s brojiteljima glasova, trebaju spaliti sve glasovnice u peći koja se upravo za tu svrhu nalazi u Sikstinskoj kapeli. Uz glasovnice moraju biti spaljene i sve bilješke koje su vodili kardinali izbornici tijekom svakog glasovanja (glasovnice i spisi se spaljuju, tada izlazi iz Sikstinske kapele crni dim ako nije izabran papa, a bijeli ako je izabran). Kako ne bi netko uzeo bilješke na izlasku iz Sikstinske kapele, svaki kardinal mora predati kardinalu Komorniku ili jednom od trojice kardinala pomoćnika spise bilo koje vrste koje ima kod sebe, a odnose se na glasovanje. Na isti način pristupa se u poslijepodnevnom glasovanju. Nakon prvog prijepodnevnog i prvog poslijepodnevnog glasovanja, ako nije postignut izbor rimskog Prvosvećenika, odmah se pristupa drugom glasovanju (prijepodne – dva glasovanja; poslijepodne – dva glasovanja).

Nakon što su prošla tri dana tajnih glasovanja, ako nije izvršen izbor rimskog Prvosvećenika, glasovanje se prekida na jedan dan sa svrhom da se napravi stanka za molitvu, slobodan razgovor između izbornika i kratki duhovni nagovor koji će održati prvi kardinal u redu đakona. Nakon prekida od jednog dana, slijedi prvi niz od sedam glasovanja. U pogledu načina trebaju biti izvršeni isto kao i prethodnih dana pri čemu se za valjani izbor traži dvije trećine glasova (dva glasovanja prijepodne i dva poslijepodne). Nakon sedam tajnih glasovanja, ako izbor nije postignut, čini se još jedna stanka za molitvu i duhovni nagovor što će ga održati kardinal prvi u redu prezbitera. Nakon tog drugog dana predviđenog za razgovor i molitvu, pristupa se drugom nizu od sedam glasovanja, na isti način kao i prije pri čemu se za valjan izbor pape i dalje traži dvotrećinska većina. Ako se ni tada ne postigne izbor, ponovno slijedi treći prekid od jednog dana za molitvu, razgovor i duhovni nagovor koj će održati kardinal prvi u redu kardinala biskupa. Nakon treće stanke slijedi treći niz od sedam glasovanja, koje kardinali izbornici vrše što se tiče formalne strane na isti način kao i prije, dakako, uz obvezatnu dvotrećinsku većinu za valjani izbor.

11. lipnja 2007. godine papa Benedikt XVI. apostolskom konstitucijom odredio je da se nakon jednog dana prekida za molitvu, razmišljanje i razgovor, ponovno pristupa nizu od sedam glasovanja pri čemu pasivni glas imaju samo dvojica kardinala koji su u prethodnom glasovanju dobili najviše glasova. U tim glasovanjima za valjan izbor traži se kvalificirana većina glasova prisutnih kardinala. Isto tako, u tim glasovanjima dvojica kardinala za koje se glasuje imaju pasivno pravo, ali nemaju prvo biranja. To znači: kada Kardinalski zbor izvrši tri puta po sedam glasovanja i između svakog sedmog glasovanja uzme dan za molitvu, razmišljanje i nagovor, i izbor ne bude postignut, sada Kardinalski zbor mora birati isključivo između dvojice kandidata koji su u neposrednom prethodnom glasovanju imali najviše glasova. Ipak, prije negoli izbornici pristupe glasovanju na dva kandidata, kardinal Komornik im treba dati jedan dan odmora predviđen za molitvu, razmišljanje i razgovor. Ali kod tog glasovanja između dva kandidata, potrebna je također dvotrećinska većina, a u tom glasovanju ta dvojica kandidata između kojih se bira, nemaju pravo glasa.

Kada je izbor ostvaren (izabran Papa)

Izabranik koji dobije propisanu većinu tada posljednji kardinal Đakon poziva u Sikstinsku kapelu tajnika Kardinalskog zbora i ravnatelja Papinskih bogoslužnih slavlja. Nakon njihovog ulaska kardinal Dekan ili prvi od kardinala po redu i dobi, u ime čitavoga zbora i izbornika traži pristanak izabranika ovim riječima: „Prihvaćaš li svoj kanonski izbor za vrhovnog svećenika?“ nakon što je prihvatio izbor, ponovno pita izabranika: „Koje ime želiš uzeti?“ Pošto je izabranik prihvatio izbor i izabrao ime, ravnatelj Papinskih bogoslužnih slavlja, dužan je sastaviti dokument o njegovu prihvaćanju izbora i imenu novog rimskog Prvosvećenika. Dužan je uzeti uz sebe dva ceremonijara koji će u tom trenutku biti pozvani za svjedoke sastavljanja dokumenta.

Trenutkom prihvaćanja izbora, izabranik odmah je biskup rimske crkve i istodobno pravi papa i glava biskupskog zbora te tim činom stječe punu i vrhovnu vlast u općoj Crkvi i može je vršiti. Nakon što se sastavi dokument o prihvaćanju i izboru rimskog Prvosvećenika, glasovnice i zabilješke kardinala izbornika treba spaliti. I tada će se pustiti iz Sikstinske kapele bijeli dim.

Novoizabrani prvo svećenik odlazi u sakristiju koja je uz Sikstinsku kapelu gdje mu je pripravljena papinska odjeća. Nakon što uz pomoć ravnatelja Papinskih bogoslužnih slavlja odjene propisanu odjeću, vraća se u Sikstinsku kapelu i sjeda na pripravljeni papinski tron. Zatim kardinal Dekan ili prodekan ili prvi između kardinala biskupa pozdravlja rimskog Prvosvećenika. Nakon pozdravnih riječi kardinala Dekana, rimski Prvosvećenik i kardinali izbornici ustaju, a prvi kardinal iz reda đakona navješta evanđelje. Nakon navještaja evanđelja, prvi kardinal iz reda kardinala prezbitera moli obredom predviđenu molitvu za rimskog Prvosvećenika. Nakon molitve kardinali izbornici prema redu prvenstva pristupaju novoizabranom rimskom Prvosvećeniku kako bi mu iskazali poštovanje i poslušnost nakon čega se započinje pjevati himan „Tebe Boga hvalimo“.

Nakon molitve i pjesme slijedi objavljivanje izbora rimskog Prvosvećenika vjerničkom narodu okupljenom na Trgu sv. Petra. Ta je čast odredbama povjerena prvom kardinalu iz reda đakona koji se naziva u pravu protođakon. Proto-đakon dolazi na vanjski balkon vatikanske bazilike odakle jakim i dostojanstvenim glasom u točno propisanom obliku priopćava ime novoga pape. Poznatim riječima „Habemus Papam“ što znači: „Imamo papu“. Nakon izgovora novog imena pape, papa se pojavljuje i prvi puta se obraća gradu Rimu i svijetu te udjeljuje papinski blagoslov.

Pripremio Tiskovni Ured Zagrebačke nadbiskupije